

Кузнєцова Валерія Юрївна,

здобувач вищої освіти навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Симчук Анатолій Степанович,

доцент кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ПОВ'ЯЗАНОЇ З ПОДАЛЬШИМ ПРОВЕДЕННЯМ ТА ЗАКІНЧЕННЯМ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

24 лютого 2022 року на території України почалося повномасштабне вторгнення Російської Федерації, у зв'язку з чим введено воєнний стан згідно з Указом Президента України від 24.02.2022 року №64/2022 [1].

Введення воєнного стану в Україні викликало низку законодавчих змін, що регламентують особливості фіксації процесуальних дій у кримінальному провадженні. Такі зміни спрямовані на регулювання діяльності органів досудового розслідування по всій території держави. Це зумовлено тим, що нормальне функціонування державних інституцій під час воєнного стану стає неможливим та вимагає особливої регламентації процесу розслідування кримінальних правопорушень. Проведення бойових дій на окремих територіях зумовлює ситуацію, за якої фіксація процесуальних дій стандартними способами в кримінальному провадженні стає неможливою. Частина територій перебуває в окупації, що також унеможливує проведення стандартного розслідування кримінальних правопорушень. У відповідь на таку ситуацію вносяться зміни до чинного законодавства, які регулюють та спрощують процедури розслідування у кримінальних провадженнях.

Одним з таких нововведень є розділ IX-1 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) «Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану» [2]. Враховуючи значний обсяг нормативного матеріалу, що міститься у даному розділі, ми розглянемо лише правову норму зазначену у п. 3 ч. 1 ст. 615 КПК України. Вказана норма передбачає, що у разі якщо "відсутня об'єктивна можливість подальшого проведення, закінчення досудового розслідування та звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових

заходів медичного або виховного характеру, клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності – строк досудового розслідування у кримінальному провадженні зупиняється на підставі вмотивованої постанови прокурора з викладом відповідних обставин та підлягає поновленню, якщо підстави для зупинення перестали існувати. До зупинення досудового розслідування прокурор зобов'язаний вирішити питання про продовження строку тримання під вартою”.

Розглянемо більш детально цю правову норму. Так, відповідно до ч. 1 ст. 219 КПК України строк досудового розслідування обчислюється з моменту повідомлення особі про підозру або винесення постанови про початок досудового розслідування у порядку, встановленому статтею 615 цього Кодексу до дня звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності або до дня ухвалення рішення про закриття кримінального провадження.

Водночас, звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності означає, що після завершення досудового розслідування, виконання вимог ст.ст. 290-293 КПК України, до ЄРДР має бути внесена інформація про скерування зазначених документів до суду. У той час надходження, тобто реєстрація факту звернення з обвинувальним актом до суду відбувається шляхом реєстрації у відповідному суді документу вхідної загальної кореспонденції – обвинувального акта.

Процедуру зупинення досудового розслідування передбачено в ч. 1 ст. 280 КПК України, якою доповнено п. 4 такого змісту: наявні об'єктивні обставини, що унеможливають подальше проведення досудового розслідування в умовах воєнного стану. У частині 1 ст. 282 КПК України передбачено, що зупинене досудове розслідування відновлюється постановою слідчого, прокурора, якщо підстави для його зупинення перестали існувати (підозрюваний видужав, його місцезнаходження встановлено, завершено проведення процесуальних дій у межах міжнародного співробітництва, припинено чи скасовано воєнний стан), або наявна можливість подальшого проведення досудового розслідування за таких умов, а також у разі потреби проведення слідчих (розшукових) чи інших процесуальних дій.

Копія постанови про відновлення досудового розслідування невідкладно надається, а за неможливості надання – надсилається у триденний строк стороні захисту, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, які мають право її оскаржити слідчому судді.

Натомість зазначені процедури наразі не врегульовані.

Варто зазначити, що вченні-процесуалісти звертають увагу і на

інші неврегульовані питання щодо умов воєнного стану. Так, відповідно до п. 3 ст. 615 КПК України до зупинення досудового розслідування, у випадку застосування до підозрюваного запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на прокурора покладається обов'язок щодо вирішення питання про продовження строку цього запобіжного заходу, що здійснюється в порядку ст. 199 КПК України. Водночас, законодавцем не визначено, яким чином має вирішуватися питання, у випадках, коли строк тримання під вартою перевищує 60 днів, а досудове розслідування з підстав, передбачених коментованою нормою зупинене. Адже зупинення досудового розслідування не є зупиненням строків застосування запобіжного заходу [3, с.23].

Не знайшли свого вирішення і питання, пов'язані із продовженням в аналізованій ситуації інших запобіжних заходів на час зупинення досудового розслідування.

Зупинене на підставі п. 3 ч. 1 ст. 615 КПК України досудове розслідування підлягає відновленню у порядку ст. 282 КПК України, якщо підстави для зупинення перестали існувати, або наявна можливість подальшого проведення досудового розслідування за таких умов, а також у разі потреби проведення слідчих (розшукових) чи інших процесуальних дій.

Як підсумок вищевикладеного, слід зазначити, що не дивлячись на деякі недоліки даної норми, вона все ж таки врегульовує порядок проведення, зупинення та закінчення досудового розслідування і звернення до суду з обвинувальним актом, щоб кожний хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений. Також, варто звернути увагу на те, що законодавець в певній мірі дає більше можливостей для проведення процесуальних дій органам досудового розслідування, прокурору, оскільки не дивлячись на обставини, які перешкоджають їх діяльності, вони згодом зможуть відновити вчинення процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень.

Список використаних джерел

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24 лют. 2022 р. № 64/2022. *Верховна Рада України*. [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/64/2022>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийм. 13 квіт. 2012 р. № 4651-IV. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

3. Глюжок І., Дроздов О., Тетерятник Г., Фоміна Т., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Видання 2. Електронне видання. Дніпро-Львів-Одеса-Харків. 2022. 80 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10227/1/%D0%9A%D0%9E%D0%9C%D0%95%D0%9D%D0%A2%D0%90%D0%A0%20%D0%A0%D0>

%BE%D0%B7%D0%B4%D1%96%D0%BB%20IX%20%28%D0%B3%D0%B5%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%29.pdf.

Кукурудза Ярослав Анатолійович,
здобувач ступеня вищої освіти магістра
навчально-наукового інституту заочного
та дистанційного навчання
Науковий керівник:

Сірій Юрій Миколайович,
т.в.о. заступника директора з навчально-
методичної та наукової роботи навчально-
наукового інституту № 1 Національної
академії внутрішніх справ, кандидат наук
з державного управління

ПРОБЛЕМАТИКА ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧО (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Будь які бойові дії стрімко впливають на внутрішні та зовнішні процеси в Україні. Після 24 лютого 2022 року ситуація стала критичною через повномасштабне вторгнення російської федерації (далі – рф) на територію нашої держави. В умовах воєнного стану разом з різними сферами функціонування державного механізму, також перебудовуються і правоохоронна система, зокрема організація та тактика протидії кримінальним правопорушенням підрозділами Національної поліції.

Згідно частини 1 статті 218 Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК України) досудове розслідування здійснюється слідчим того органу досудового розслідування, під юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення [1].

Досудове слідство є основною формою попереднього розслідування, яка являє собою врегульовану нормами кримінального процесуального закону діяльність слідчого, пов'язану із збиранням, перевіркою та оцінкою доказів з метою всебічного, повного і об'єктивного встановлення події злочину, винності конкретних осіб у скоєнні злочину та інших обставин, які мають значення для правильного вирішення кримінальної справи. Досудове слідство покликане вирішити або створити умови для подальшого вирішення судом найважливішого завдання – забезпечення справедливості та всіх інших завдань кримінального процесу.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням рф на Україну багато сфер її суспільного життя зазнали безповоротних та істотних змін. Зокрема, мова йде про пошкодження, а то й знищення, великої кількості об'єктів критичної інфраструктури, завдання збитків